

Nüfusbilim Bülteni

**Türkiye’de ve Dünyada Demografik Gelişmeler
Bilimsel Perspektif, Güncel Veriler**

Editörden

Şebnem Beşe Canpolat

Nüfusbilim Bülteni’nin üçüncü sayısında, günümüz demografik dönüşümünün farklı fakat birbiriyle yakından ilişkili boyutlarını ele alıyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinden düşük doğurganlığa, aile politikalarından nüfusun yaşlanmasına, yaşamın sonuna ilişkin tartışmalardan uzun ömür araştırmalarına uzanan bu sayı, demografik değişimin yalnızca nüfus göstergeleriyle değil; toplumsal kurumlar, yaşam biçimleri, bakım ilişkileri ve kamu politikalarıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini gösteriyor.

İlk yazımızda Dr. Faruk Keskin, Eşitlik Akademisi’ndeki tartışmalardan hareketle toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarında erkeklerin ve erkekliğin nasıl ele alınabileceğini değerlendiriyor; özellikle erkeklere ilişkin veri ihtiyacına ve sivil toplumun bu alanda üstlenebileceği role dikkat çekiyor.

Bu sayının önemli bir bölümünü düşük doğurganlık ve aile politikalarına ayırdık. Prof. Dr. Sutay Yavuz, Tayvan’ın son yarım yüzyılda yaşadığı hızlı ekonomik, toplumsal ve demografik dönüşümü ve çok düşük doğurganlığa karşı geliştirilen pronatalist politikaları inceliyor. Doç. Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu ise Belçika örneğinden hareketle bölgesel olarak farklılaşan aile desteklerini, bakım ve izin düzenlemelerini ele alıyor. İki ülke örneği, düşük doğurganlığın yalnızca maddi teşvikler üzerinden açıklanamayacak çok boyutlu bir olgu olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor.

Bu bültende yer alan yazılarda ifade edilen görüşler, yazarların kişisel ve akademik değerlendirmelerini yansıtmakta olup, görev yaptıkları veya yapmış oldukları kurum ve kuruluşların resmî görüşünü yansıtmamaktadır.

Yaşlanma ve yaşamın sonuna ilişkin tartışmalar da bu sayının dikkat çeken başlıkları arasında. Prof. Dr. Didem Danış, Fransa’da 2026 yılında yasalaşan “ölmeye yardım” düzenlemesini tarihsel gelişimi, bireysel özerklik, palyatif bakım ve eşitsizlikler çerçevesinde değerlendiriyor.

Dünyadan nüfusbilim gündeminde ise The New Yorker’da yayımlanan güncel bir tartışmadan hareketle yüz yaşını aşan nüfuslara ilişkin kayıtların güvenilirliğini ve uzun yaşamın sosyal belirleyicilerini ele alıyoruz. Ayrıca bilimsel bir demografi kavramı olarak ortaya çıkan “Mavi Bölge”nin (Blue Zone) zaman içinde küresel bir marka ve programa dönüşen hikâyesine bakıyoruz.

Dernek üyelerimizin akademik faaliyetlerini görünür kılmaya da devam ediyoruz. Bu sayıda Dr. Mehmet Doğu Karakaya’nın küresel demografik eğilimlere ilişkin uluslararası uzman değerlendirmesine ve geçmiş dönem başkanımız Prof. Dr. Sutay Yavuz’un Japonya’da Türkiye’nin yaşlanma politikalarını ele aldığı akademik ziyaretine yer veriyoruz. Üyelerimizin araştırma, yayın ve bilimsel etkinlik haberlerini bültenimizle paylaşmaları için yaptığımız çağırısı da yineliyoruz.

Son bölümde seçilmiş göstergeler aracılığıyla Türkiye’nin güncel demografik görünümünü AB-27 ve dünya ile karşılaştırmalı olarak sunuyoruz.

Katkı sunan tüm yazarlarımıza ve üyelerimize teşekkür ediyor, keyifli okumalar diliyoruz.

Künye

www.nd.org.tr

nufusbilim@gmail.com

Editör

Şebnem Beşe Canpolat

Yayın Kurulu

Helga Rittersberger-Tılıç

Alanur Çavlin Bircan

Kardelen Güneş

Yaser Koyuncu

Nüfusbilim Bülteni, Nüfusbilim Derneği tarafından üç ayda bir dijital olarak yayımlanır.

Nüfusbilim Bülteni

Türkiye’de ve Dünyada Demografik Gelişmeler
Bilimsel Perspektif, Güncel Veriler

Bu Sayıda

Eşitlik Akademisi’nin Ardından: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Erkekleri ve Erkekliği Konuşmak — Sayfa 3

Dr. Faruk Keskin, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarında erkekliğin ele alınmasını, erkeklere ilişkin veri ihtiyacını ve sivil toplumun bu alanda üstlenebileceği rolü değerlendiriyor.

Tayvan: Küçük Bir Adada Büyük Dönüşüm Hikâyesi — Sayfa 4-6

Prof. Dr. Sutay Yavuz, Tayvan’ın ekonomik ve toplumsal dönüşümüne eşlik eden hızlı doğurganlık düşüşünü ve 2000’li yıllardan itibaren geliştirilen pronatalist nüfus politikalarını inceliyor.

Düşük Doğurganlık Karşısında Belçika’da Aile Destekleri — Sayfa 7-9

Doç. Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu, Belçika’nın Flanders, Wallonia ve Brüksel-Başkent bölgelerinde farklılaşan doğurganlık düzeylerini, aile yardımlarını, bakım ve ebeveyn izinlerini karşılaştırmalı olarak ele alıyor.

Üyemiz Dr. Mehmet Doğu Karakaya Küresel Demografik Eğilimleri Değerlendirdi — Sayfa 9

Dr. Mehmet Doğu Karakaya’nın DevelopmentAid için yaptığı; düşük doğurganlık, yaşlanma, bakım, göç ve değişen yaşam pratiklerine ilişkin uluslararası uzman değerlendirmesine yer veriyoruz.

Yaşamın Sonunu Konuşmak: Fransa’da Ölmeye Yardım Yasası — Sayfa 10-11

Prof. Dr. Didem Danış, Fransa’da 2026 yılında yasalaşan ölmeye yardım düzenlemesini tarihsel gelişimi, bireysel özerklik, palyatif bakım ve toplumsal eşitsizlikler bağlamında değerlendiriyor.

Nüfusbilim Alanında Dünyadan Haberler: Uzun Ömür Araştırmalarına Eleştirel Bakış — Sayfa 12

The New Yorker’da gündeme getirilen uzun ömür kayıtlarının güvenilirliğini, yüz yaşını aşan nüfuslara ilişkin tartışmaları ve uzun yaşamın sosyal belirleyicilerini ele alıyoruz.

Mavi Bölge (Blue Zone) Kavramı Nereden Geldi? — Sayfa 12

Demografik araştırmalardan doğan “Blue Zone” kavramının bilimsel kökenini, yaygınlaşmasını ve zaman içinde kazandığı ticari boyutu inceliyoruz.

Dernek Üyemiz ve Geçmiş Dönem Başkanımız Prof. Dr. Sutay Yavuz Japonya’da Türkiye’nin Yaşlanma Politikalarını Anlattı — Sayfa 13

Prof. Dr. Sutay Yavuz’un Japonya Ulusal Nüfus ve Sosyal Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü’ndeki sunumuna ve yaşlanma, uzun dönem bakım ve ilgili araştırma alanlarına yönelik akademik temalarına yer veriyoruz.

Dernek Üyelerimize Çağrı: Akademik Faaliyet ve Haber Paylaşımları — Sayfa 13

Üyelerimizin araştırma, yayın, bilimsel toplantı ve diğer akademik faaliyetlerini Nüfusbilim Bülteni aracılığıyla paylaşımlarına yönelik çağrımızı yineliyoruz.

Seçilmiş Demografik Göstergeler: Türkiye, AB-27 ve Dünya — Sayfa 14

Eşitlik Akademisi'nin Ardından: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Erkekleri ve Erkekliği Konuşmak

Dr. Faruk KESKİN

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü,
farukkeskin@gmail.com

Toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi, yalnızca kadınların ve kadın örgütlerinin omuzlayabileceği bir alan olmanın ötesine geçerek toplumun dönüşümünü zorunlu kılıyor. Ağustos ayında TED Üniversitesi'nde sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilen Eşitlik Akademisi yüz yüze buluşması, ataerkiyi, erkekliği ve erkeklerin bu mücadeleye nasıl dahil edilebileceğini konuşarak bu dönüşümün en zorlu ayaklarından birine odaklandı. Avrupa Birliği finansmanıya, UN Women Türkiye tarafından yürütülen "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Güçlü Sivil Alan" projesi kapsamında TED Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezi tarafından hayata geçirilen bu etkinlikte, erkekliğin değişmez, biyolojik bir olgu değil; toplumsal, kültürel ve demografik kodlarla sürekli yeniden üretilen bir yapı olduğu vurgulandı. Toplantının ana eksenini, erkekliği çalışmak için izlenmesi gereken yöntemler oluşturdu. Özellikle kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikler ele alınırken, faile odaklanan ancak şiddeti canavarlaştırarak veya bireysel bir patolojiye indirgeyerek sistemi aklamayan, aksine arka plandaki zemini "aklamadan anlamaya çalışan" alternatif yaklaşımların önemi üzerinde duruldu.

Toplantının en ufuk açıcı bölümlerinden biri, sivil toplum kuruluşlarının hangi erkeklerle nasıl ulaşabileceği üzerine yürütülen tartışmalardı.

Gerçekleştirilen vaka analizlerinde, iş yerlerinde tacizi önlemeye yönelik kurumsal politikalar ve "ne eğitimde ne istihdamda olan" genç erkeklerin toplumsal cinsiyet farkındalığını artırmaya yönelik yaklaşımlar öne çıktı. Bu vakalar üzerinden, teorik tartışmaların saha pratiklerine nasıl aktarılabilir ve önleyici çalışmalarda kullanılabilecek stratejiler ele alındı. Sivil toplumun genel olarak erişmekte zorlandığı bu hedef kitleler değerlendirildiğinde, Nüfusbilim Derneği'nin kamu ve akademi dünyasındaki kariyer sahibi erkeklerle ulaşma konusunda avantajlı bir konumda olduğu değerlendirilebilir. Zihniyet dönüşümünü hızlandırmak adına bu kurumsal konumumuzu kullanabileceğimiz gibi, planlanacak hedef odaklı saha çalışmalarıyla da farklı sosyo-demografik gruplardaki erkeklerle doğrudan erişim sağlayabiliriz.

Toplantı boyunca erkeklik çalışmalarının önündeki en belirgin zorluklardan birinin erkeklerle dair verinin yetersizliği olduğu ön plana çıktı. Nüfusbilim Derneği'nin kurumsal

ve bilimsel misyonu, bu eksikliği giderme noktasında önem taşıyor. Erkeklik ve toplumsal cinsiyet üzerine inşa edilecek her türlü önleyici politikanın, çeşitli demografik, idari ve istatistiksel kaynaklardan derlenecek nitelikli verilerle desteklenmesi şarttır. Derneğimizin bilimsel birikimi, akademik üretimi ve veri analizindeki metodolojik uzmanlığı, sivil toplumun ihtiyaç duyduğu kapsayıcı sosyo-demografik okumayı sunarak bu alandaki çalışmalara rehberlik edebilir.

Tayvan: Küçük Bir Adada Büyük Dönüşüm Hikâyesi

Prof. Dr. Sutay YAVUZ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
sutay.yavuz@asbu.edu.tr

Doğu Asya haritasına baktığımızda, Çin ana karasının hemen açıklarında, Japonya ile Filipinler arasında uzanan Doğu Çin Denizinde bir ada ülkesi yer almaktadır: **Tayvan** (Resmi adı Republic of China (R.O.C) Taiwan). Yaklaşık 36.200 km² yüzölçümüne sahip bu adada günümüzde 23,4 milyon insan yaşıyor. Bir başka deyişle, Konya ili kadar büyüklüğündeki bir alanda, Türkiye nüfusunun dörtte birinden fazlası yaşıyor. Başkenti Taipei olan Tayvan 1987 yılından beri çok partili demokratik bir yönetim sistemine sahip. Yarı başkanlık sistemi ile yönetilen bir cumhuriyet olan bu ülke, rekabetçi seçimleri ve güçlü siyasal ve sivil özgürlükleriyle Asya'nın önde gelen demokrasilerinden biridir.

Taipei'nin yanı sıra New Taipei, Taoyuan, Taichung, Tainan ve Kaohsiung ülkenin altı özel statülü büyükşehirini oluşturuyor. Mandarin Çincesi en yaygın dil olmakla birlikte Tayvan'ın yerli halklarının dilleri de (Tayvan Taigi ve Hakka) adanın kültürel çeşitliliğini göstermektedir.

Türkiye'den bakıldığında Tayvan denildiğinde akla gelen ilk konu ise genellikle demografi değildir.

Bu ülke, daha çok Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkileri ve uluslararası sistemdeki tartışmalı siyasi konumu üzerinden haberlerimize giriyor. Dünyadaki yarı iletken üretimindeki önemli konumu, bilim parkları, Ar-Ge ve ileri teknoloji sektörleri yanı sıra ASUS, Acer, MSI, HTC ve GIGANT gibi küresel markaları ve başkent Taipei'nin simgesi haline gelen Taipei 101 gökdeleni de Tayvan denildiğinde akla gelenler arasında. Oysa nüfusbilim açısından bakıldığında Tayvan bugün en az siyasi konumu veya markaları kadar dikkat çekici özelliklere sahip olduğunu görürüz.

Tayvan, son on yıldır dünyanın en düşük doğurganlık düzeyinin gözlemlendiği ülkeler arasında. 2025 yılı sonunda 65 yaş ve üzerindeki nüfusun toplam nüfus içindeki payının % 20'yi aşmasıyla birlikte resmen "süper yaşlı toplum" (super-aged society) kategorisine girdi. Dolayısıyla Tayvan'ın, diğer Doğu Asya ülkeleri gibi, 21. Yüzyılın demografisinde öncü (Pioneer) ülkeler arasında olduğunu söyleyebiliriz.

Tayvan'ın 20. yy'ın ikinci yarısında dikkat çekici bir hız ve yoğunlukta gerçekleşen demografik dönüşümünün arka planında esasen bu dönemin ikinci yarısından itibaren yaşanan ekonomik ve toplumsal dönüşümler yer almakta.

Tayvan: Küçük Bir Adada Büyük Dönüşüm Hikâyesi (devamı)

Prof. Dr. Sutay YAVUZ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Tayvan bu dönemde, küçük ve orta boy işletmelerde emek-yoğun üretime dayalı üretimin yapıldığı, tarımsal üretimin payının önemli olduğu bir ekonomiden yüksek teknoloji ve sermaye-yoğun sektörlerin öne çıktığı bir yapıya adeta "sıçrayan" bir geçiş yaşadı. Bugün tarımın ekonomideki payı oldukça sınırlıyken; yarı iletkenler, bilgi, iletişim teknolojileri ve ticaret gibi sanayii ve sanayii-sonrası sektörlerin ülke ekonomisinin uluslararası rekabet gücünün temel unsurları arasında yer almakta. Bu süreçte ülkenin kırsal yapısı neredeyse tamamen kentleşti. Toplumsal ve siyasal kurumlar büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri etkisi üzerinden Batı sistemine uyumlaşmıştı. Böylelikle Tayvan bugün dünyanın önemli üretim ve ticaret merkezlerinden biri konumuna geldi. Nisan 2025 itibarıyla kişi başına GSYH 34.430 ABD dolarına ulaşırken, Tayvan 2024 yılında 475 milyar dolarlık ihracatla dünyanın 16. büyük mal ihracatçısı konumuna ulaştı.

Bu ekonomik sıçramaya kaçınılmaz olarak en az onun kadar hızlı bir toplumsal dönüşüm de eşlik etti. Bunun en görünür olduğu alanlardan biri eğitimidir. Zorunlu eğitim süresi 1968'de altı yıldan dokuz yıla çıkarılırken, 2014'te lise düzeyini de kapsayan 12 Yıllık Temel Eğitim sistemi uygulamaya konulmuş. Yükseköğretimin hızla yaygınlaştığı Tayvan'da bugün teknik kolej veya üniversite mezunlarının oranı nüfusun yarısını aşmış durumda.

Eğitim alanında yaşanan bu gelişme kadınların işgücüne katılımına da yansımış.

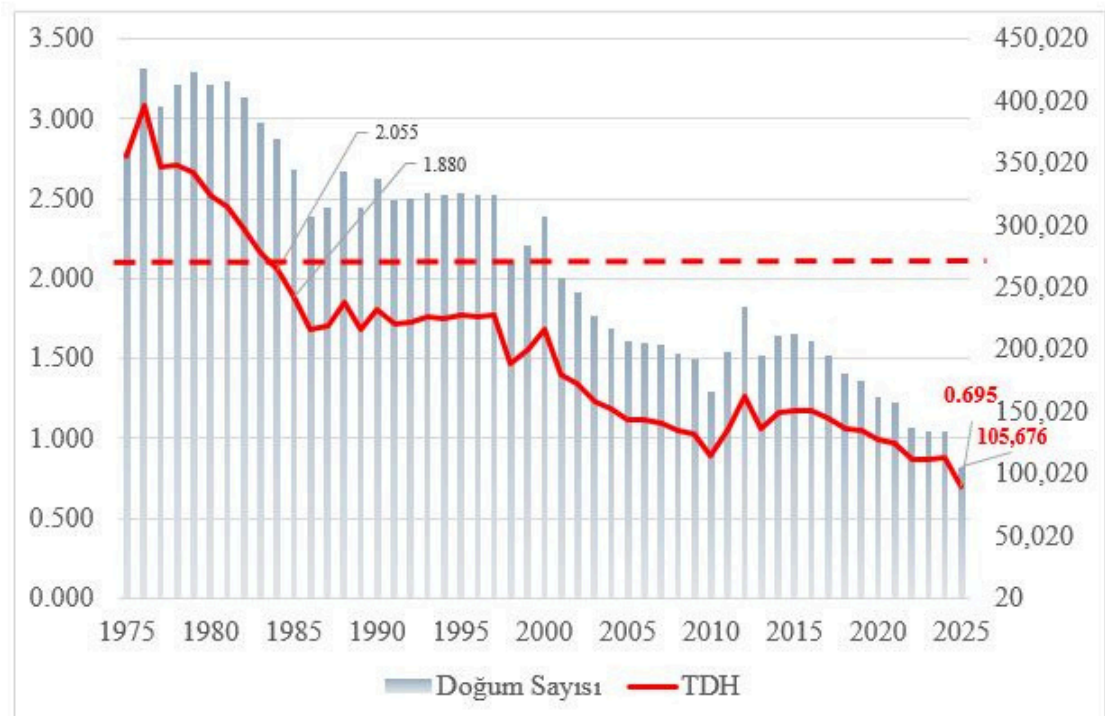
1980-2012 arasında kadınların işgücüne katılım oranı 25-29 yaş grubunda %41,6'dan %89,2'ye, 30-34 yaş grubunda %39,7'den %78,1'e, 35-39 yaş grubunda ise %43,0'dan %74,0'a yükselmiş ve bu düzeyler sonraki yıllarda kalıcı hale gelmiş. Dolayısıyla günümüzde Tayvan'da evlilik ve çocuk sahibi olmanın yoğunlaştığı 25-39 yaş dönemi kadınlar açısından aynı zamanda çok yüksek işgücüne katılım dönemi olarak yaşanıyor.

Toplumsal dönüşümün belirgin şekilde görüldüğü bir diğer alan da evlilik ve aile rejimlerinin dönüşmesidir. Geleneksel olarak aile, "baba-oğul" eksenli kuşaklar arası ilişkilerin ağırlıkta olduğu yapıdan, eşler arasındaki ilişkinin daha fazla öne çıktığı yapıya dönüşmüş. Aynı zamanda evliliğin neredeyse evrensel kabul edildiği bir yapıdan; evliliğin giderek ileri yaşlara ertelendiği, hiç evlenmemenin ve farklı aile biçimlerinin

daha görünür hale geldiği bir yapıya doğru da hızlı bir geçiş yaşanmış. 1980'lerin ortasından erkeklerde 28,2 ve kadınlarda 24,8 olan ilk evlenme yaşı, 2025 yılında erkeklerde 33,4 ve kadınlarda 31,4 yıla yükseldi. 2003 yılında 25-29 yaş aralığındaki kadınların % 54,4'ü, 30-34 yaş aralığındaki kadınların % 24,3'ü ve 35-39 yaş aralığındaki kadınların % 13,3'ü bekar iken 2023 yılında bu oranlar sırasıyla % 79,3'e, % 52,5'e ve % 32,3'e yükselmiş. Böylelikle Tayvan toplumunda evliliğin giderek ertelenen ve bir kesim için hiç gerçekleşmeyen bir yaşam olayına dönüştüğü söylenebilir.

Tayvan'ın şimdiye kadar özetlediğimiz ekonomik ve sosyal dönüşümüne aynı ölçüde çarpıcı bir demografik dönüşüm de eşlik etti. Bu dönüşümün bilhassa doğurganlık dönüşümü boyutunu bu bülten sayısında ele alacağız. Şekil 1, 1975-2025 döneminde gerçekleşen yıllık doğum sayılarını ve toplam doğurganlık hızındaki (TDH) değişimi gösteriyor. Görüldüğü üzere Tayvan'da hem dünyaya gelen çocukların sayısı hem de kadın başına düşen ortalama çocuk sayısı son elli yılda büyük ölçüde azalmış durumda.

Şekil 1. Tayvan'da Doğum Sayısı ve Toplam Doğurganlık Hızı 1975-2025

Kaynak: Department of Household Registration, Ministry of Interior (2026.08.25)
<https://www.ris.gov.tw/app/en/3910>

Tayvan: Küçük Bir Adada Büyük Dönüşüm Hikâyesi (devamı)

Prof. Dr. Sutay YAVUZ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

1970'lerin ikinci yarısında toplam doğurganlık hızı hâlâ 3 çocuk civarındayken, bir on yıl sonrasında, 1984 yılında, TDH nüfusun yenilenme düzeyi olarak kabul edilen 2,1'in altına iniyor ve bir daha bu düzeyin üzerine çıkmıyor. 1990'larda yaklaşık 1,8 düzeyinde bir süre görece istikrarlı seyreden doğurganlık, 2000'li yıllarla birlikte yeniden hızla geriliyor.

Doğurganlıktaki bu hızlı gerileme karşısında Tayvan yönetimi, 2000'li yılların ortalarından itibaren nüfus politikasının yönünü değiştirmeye başlıyor. 2006'da Nüfus Politikası Rehberi (Population Policy Guideline) yeniden düzenlenirken, 2008'de kabul edilen Population Policy White Paper ile düşük doğurganlığın tersine çevrilmesi açık bir politika hedefi haline geliyor. Böylece, 1960'lı yıllardan başlayarak 1980'lerin sonuna değin nüfus artışını sınırlamaya yönelik politikalarıyla bilinen Tayvan, 2008 yılı sonrasında çocuk sahibi olmayı ve çocuk yetiştirmeyi destekleyen pronatalist bir politika çerçevesine yöneliyor. Bu yıllarda TDH 0,9 çocuk düzeyine kadar düşerek tarihsel bir dip noktasına ulaşıyor. Düşük doğurganlık artık yalnızca demografik bir sorun olarak değil, ülkenin geleceğini ilgilendiren daha geniş bir mesele olarak görülmeye başlanıyor. Nitekim dönemin Cumhurbaşkanı Ma Ying-jeou 2010'daki düşük doğurganlığı bir "ulusal güvenlik sorunu", 2011'de ise bir "ulusal kriz" olarak nitelendiriyor.

Doğurganlık Çin zodyağında çocuk sahibi olmak için uğurlu kabul edildiği "Ejderha Yılı"na denk gelen 2012'de yeniden yükselse de uzun dönemli eğilim değişmiyor ve sonraki yıllarda düşüş devam ediyor.

2008 yılı sonrasında yürürlüğe giren pronatalist politikaların kapsamı zamanla genişliyor ve yoğunlaşıyor. Bununla birlikte, sürekli genişleyen politika paketine rağmen 2025'e gelindiğinde toplam doğurganlık hızı 0,695'e, yıllık doğum sayısı ise yalnızca 105.676'ya gerilemiş durumda.

Tayvan örneği bize önemli bir soruyla karşı karşıya bırakıyor: Hızlı ve yoğun tecrübe edilen ekonomik ve toplumsal dönüşümle birlikte çok düşük doğurganlık kalıcı hale geldiğinde, kamu politikaları bu eğilimi ne ölçüde değiştirebilir? Bu sorunun yanıtı Tayvan'da gençlerin evlilik ve çocuk sahibi olma kararlarını şekillendiren yapısal koşullara, kültürel ortama ve yaklaşık yirmi yıllık pronatalist politika deneyimi uygulamalarına daha yakından bakmayı gerektiriyor.

KAYNAKÇA

Cheng, Y.-H. A. (2020, September 8). Changing families in contemporary Taiwan. Taiwan Insight, Taiwan Research Hub, University of Nottingham
https://taiwaninsight.org/2020/09/08/changing-families-in-contemporary-taiwan/?utm_source=chatgpt.com

Department of Gender Equality, Executive Yuan. (2026). 2026 gender at a glance in R.O.C. (Taiwan). Executive Yuan.

Department of Household Registration, Ministry of the Interior. (2026). Total fertility rate and number of births, 1975–2025 [Data set]. Ministry of the Interior, R.O.C. (Taiwan).
https://www.ris.gov.tw/app/en/3910?utm_source=chatgpt.com

Lee, M., & Lin, Y.-H. (2016). Transition from anti-natalist to pro-natalist policies in Taiwan. In R. R. Rindfuss & M. K. Choe (Eds.), Low fertility, institutions, and their policies: Variations across industrialized countries (pp. 259–281). Springer.

Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan). (2025). Taiwan at a glance 2025–2026. Ministry of Foreign Affairs.

Overseas Community Affairs Council (OCAC), R.O.C. (Taiwan). (2026). Taiwan rated second freest country in Asia by Freedom House, 21 Mart 2026.
<https://www.ocac.gov.tw/OCAC/Eng/Pages/Detail.aspx?nodeid=329&pid=84709216>

Radio Taiwan International (RTI). (2026). "Taiwan officially becomes a super-aged society." Radio Taiwan International.
<https://www.rti.org.tw/en/news?uid=3&pid=185562>

Yang, W.-S. (2018). Family and marriage in contemporary Taiwan. In X. Zang & L. X. Zhao (Eds.), Handbook on the family and marriage in China (pp. 400–421). Edward Elgar Publishing.

Düşük Doğurganlık Karşısında Belçika'da Aile Destekleri

Doç. Dr. İlknur YÜKSEL-KAPTANOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
ilknury@hacettepe.edu.tr

Belçika, benim için İkinci Demografik Geçiş kuramının adının konduğu ülke olarak özel bir yere sahip. Lesthaeghe ve van de Kaa'nın 1986 yılında *Twee demografische transitie's?* başlığıyla Flemenkçe yayımlanan kitap bölümü ve hemen ardından van de Kaa'nın 1987'de Population Bulletin'de yayımlanan *Europe's Second Demographic Transition* makalesi, demografi literatürünün en çok referans verilen çalışmaları arasında yer alır. Doktora yıllarımda okuduğum bu makalede, demografik dönüşüm bir reklam afişi üzerinden anlatılmıştı. Belçika'da trafik güvenliği amacıyla hazırlanan "hızlı araba kullanmak, hızlı sevişmek kadar aptalcadır" yazan ve genç bir kadın yüzünün olduğu afişi van de Kaa, Avrupa'daki cinsellik başta olmak üzere değişen birçok normun bir simgesi olarak ele almıştı. Belçika gibi geleneksel olarak daha muhafazakâr kabul edilen bir toplumda böylesi bir kamusal görselin kullanılması, bana da çok çarpıcı gelmişti.

Doğurganlığın küresel ölçekte azaldığı bir dönemde, bu tartışmaların ortaya atılmasından yaklaşık kırk yıl sonra, aynı ülke içinde doğurganlığın farklılaşmasına ve politikaların bölgesel olarak değişmesine dikkat çekmek istiyorum. Bu yazıda, Belçika'daki doğurganlık eğilimlerine ve bölgeler arasında farklılaşan aile politikaları ile doğurganlıkla ilişkili düzenlemelere kısaca değineceğim.

Belçika; Flanders, Wallonia ve Brüksel-Başkent olmak üzere üç bölgeden ve Flamanca, Fransızca ve Almanca konuşan üç topluluktan oluşan federal bir devlet. 1 Ocak 2026 itibarıyla 11,9 milyona yaklaşan ülke nüfusunun en büyük bölümü Flanders'da yaşıyor. Üç bölgede de doğurganlık hızları azalıyor, ancak nüfus göçün etkisiyle artmaya devam ediyor. 2026 verileri, Flanders ve Wallonia'da yaşayanların %83'ünün Belçika doğumlu olduğunu, Brüksel bölgesinde ise nüfusun yaklaşık yarısının Belçika dışında doğmuş kişilerden oluştuğunu gösteriyor. Doğurganlık ülke genelinde düşük düzeyde. Belçika'nın toplam doğurganlık hızı 2025 yılında 1,43 çocuk. En yüksek Toplam Doğurganlık Hızı 1,48 ile Flanders'da iken, Wallonia'da 1,41, Brüksel bölgesinde ise 1,32. Doğum sayıları 2025 yılında Flanders'da bir önceki yıla göre hafifçe artarken (%0,8), Wallonia'da %1,4 ve Brüksel'de %1,2 azalmış.

Federal yapı nedeniyle doğurganlık ve aileye ilişkin uygulamaların bölgeler arasında farklılaşması ülke demografisinin en önemli özellikleri arasında. Rizzi ve Rees'in makalesi (2023), aile politikasının özellikle aile yardımları, doğum primleri ve üç yaş altındaki çocukların bakım hizmetlerinden yararlanması açısından güçlü olduğunu; buna karşılık ebeveyn izinlerinin ücretlendirilmesi, babaların bakım sorumluluğunu artırmaya

yönelik düzenlemeler ve bölgeler arasındaki farklılıklar açısından geliştirilmesi gereken yönleri bulunduğunu belirtiyor. Aile yardımları 2019'dan itibaren büyük ölçüde bölgesel sistemler içinde yürütülüyor. Bölgelerin programları çocukların doğum tarihlerinden, yardım miktarlarına kadar farklılaşabiliyor. Tablo A'da çocukların yaşlarına ve ailelerin farklı ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş desteklerin üç bölgedeki durumuna ilişkin bir özet bulunuyor.

Tablo A, Belçika'nın üç bölgesinde yalnızca doğurganlık düzeylerinin değil, aile desteklerinin tasarımının da belirgin biçimde farklılaştığını gösteriyor. Flanders, 2025 yılında 1,48 ile en yüksek toplam doğurganlık hızına sahipken, temel çocuk ödeneğinin üç bölge içinde en düşük olduğu bölge. Buna karşılık Brüksel-Başkent Bölgesi'nde bazı aile türleri için sosyal ek ödemeler daha yüksek düzeylere ulaşmasına rağmen toplam doğurganlık hızı 1,32 ile ülkenin en düşük düzeyinde. Brüksel aynı zamanda 32,4 ile anneliğin en ileri yaşta gerçekleştiği bölge. Wallonia ise hem doğurganlık düzeyi hem de anne yaşı bakımından iki bölge arasında yer alıyor. Bu farklılıklar, ailelere sağlanan nakit desteklerin düzeyi ile doğurganlık arasında basit ve doğrusal bir ilişki kurulamayacağını; bölgesel demografik ve toplumsal bağlamın da dikkate alınması gerektiğini düşündürüyor.

Düşük Doğurganlık Karşısında Belçika'da Aile Destekleri (devamı)

Doç. Dr. İlknur YÜKSEL-KAPTANOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

Tablo A. Flanders, Wallonia ve Brüksel/Başkent bölgesindeki aile destekleri özeti			
	Flanders*	Wallonia*	Brüksel-Başkent #
Toplam doğurganlık hızı, 2025	1,48	1,41	1,32
Doğum sayısındaki değişim, 2024–2025	+%0,8	–%1,4	–%1,2
Ortalama anne yaşı, 2025	31,4	31,2	32,4
Temel ödeme	184,62 €/ay	196,57 €/ay (0–17)	190,23 €/ay (0–11)
Doğum ödeneği – ilk çocuk	1.269,25 €	1.395,02 €	1.395,02 €
Sosyal ek ödeme	37,31–108,29 €	31,71–69,75 €	31,71–177,55 €
Yıllık okul/yaş desteği	23,07–69,22 €	25,36–101,46 €	25,36–101,46 €
Özel gereksinim desteği	621,18 €/ay	yaklaşık 710 €/ay	710,29 €/ay
*1 Ocak 2019'dan sonra doğan çocuklar, # 1 Ocak 2020'den sonra doğan çocuklar			

Bölgesel aile politikalarının nasıl işlediğini Flanders örneği üzerinden daha yakından görmek mümkün. Flemish Growth Package (Groeipakket), çocuğun doğumundan genç yetişkinliğe kadar farklı yaşam evrelerini ve ailelerin değişen ihtiyaçlarını kapsayan bir destek sistemi sunuyor. Pakette doğum ve evlat edinme desteğinin yanı sıra, 18 yaş altındaki çocuklara, belirli koşullarda 18–25 yaş grubuna, özel destek ihtiyacı bulunan çocuklara ve boşanma, ölüm, taşınma ya da aile üyelerinden birinin Flanders dışında yaşaması gibi aile durumlarındaki değişikliklere göre farklılaşan destekler bulunuyor. 1 Ocak 2019 ve sonrasında doğan çocuklar için doğum ya da evlat edinme durumunda bir defaya mahsus 1.269,25 avro başlangıç ödeneği, çocuk başına aylık 184,62 avro temel ödeme ve çocuğun yaşına göre değişen yıllık okul desteği sağlanıyor. Geliri daha düşük aileler, koruyucu aileler ve özel destek ihtiyacı bulunan çocuklar için de temel ödemenin üzerine ek yardımlar yapılabilir.

Flanders örneği, Belçika'daki aile politikasının yalnızca doğumu teşvik eden tek seferlik bir ödeme biçiminde değil, çocuk yetiştirmenin

farklı aşamalarındaki mali ve bakım ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik daha geniş bir sosyal koruma paketi olarak tasarlandığını gösteriyor. Bununla birlikte, Tablo A'daki bölgesel farklılıklar aynı zamanda daha yüksek bir nakit desteğin otomatik olarak daha yüksek doğurganlığa karşılık gelmediğini de ortaya koyuyor.

Bölgesel yardımların yanı sıra, doğum ve ebeveyn izinleri gibi iş ve aile yaşamının uzlaştırılmasına ilişkin bazı düzenlemeler ise federal düzeyde uygulanıyor. Çocuğun babası ya da ikinci ebeveyni doğumdan sonraki dört ay içinde 20 gün doğum izni kullanabiliyor. Dolayısıyla aile politikasının önemli bir özelliği, nakit yardımların büyük ölçüde bölgesel; izin haklarının ise federal düzeyde düzenlenmesi. Bu alanda yeni düzenleme arayışları da sürüyor. Mart 2026'da federal düzeyde doğum izninin beş gün daha artırılarak 25 güne çıkarılması ve bunun daha kapsamlı bir "aile kredisi" sisteminin ilk adımı olması önerildi. Ancak bu düzenleme henüz yürürlükte olmadığı için mevcut bir hak olarak değil, federal düzeyde tartışılan bir politika önerisi olarak değerlendirilmelidir.

Bu çok katmanlı yapı, Belçika'yı doğurganlık politikalarını incelemek açısından özellikle ilginç bir örnek haline getiriyor: aynı ülke içinde aile yardımlarının kapsamı ve miktarı bölgelere göre değişirken, ebeveynlerin işten ayrılma ve bakım zamanı gibi bazı hakları federal düzeyde belirleniyor. Bu nedenle bölgeler arasındaki doğurganlık farklılıklarını yalnızca tek tek yardım miktarları üzerinden değil, nakit destekler, bakım hizmetleri, izin düzenlemeleri ve bölgelerin farklı demografik yapıları birlikte düşünülerek değerlendirmek gerekiyor. Belçika örneği bize "tek bir ulusal doğurganlık politikasından çok", federal ve bölgesel düzeylerin birlikte oluşturduğu bir aile politikaları bileşimi gösteriyor.

Belçika örneği, doğurganlığın yalnızca çocuk sahibi olmayı teşvik eden maddi destekler üzerinden ele alınamayacağını gösteriyor. Flanders, Wallonia ve Brüksel-Başkent bölgelerinde farklılaşan aile yardımlarına rağmen üç bölgede de doğurganlık yenilenme düzeyinin oldukça altında.

Düşük Doğurganlık Karşısında Belçika'da Aile Destekleri (devamı)

Doç. Dr. İlknur YÜKSEL-KAPTANOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

Bölgesel farklılıklar ise aile politikalarının yanı sıra göç, nüfus yapısı, işgücü piyasası, bakım olanakları ve aile kurma örüntüleri gibi daha geniş toplumsal koşulların dikkate alınmasını gerektiriyor.

Yaklaşık kırk yıl önce İkinci Demografik Geçiş tartışmalarının merkezinde yer alan aile, evlilik ve bireysel yaşam tercihlerine ilişkin normlardaki dönüşüm bugün de devam ederken, düşük doğurganlık Belçika'nın önemli demografik konuları arasında. Bu çerçevede, çocuk doğurma ve çocuk yetiştirme koşullarını desteklemeye yönelik yeni politika arayışlarının sürdüğü görülüyor.

KAYNAKÇA

Van de Kaa, D. J. (1987). Europe's second demographic transition. Population Bulletin, 42(1), 1-59.

<https://ojs.uclouvain.be/index.php/Quelelet/article/view/52273>

<https://www.vlaanderen.be/en/vlaams-groeipakket>

<https://employment.belgium.be/en/the-mes/international/posting/working-conditions-be-respected-case-posting-belgium/birth-leave>

<https://vandenbroucke.belgium.be/nl/nieuws/minister-vandenbroucke-wil-vaderschapsverlof-opnieuw-uitbreiden-als-eerste-opstap-naar-het>

Afiş, Belçika Yol Güvenliği Enstitüsü (BIVV/IBSR - Via Secura) tarafından TBWA ajansı iş birliğiyle Ekim 1985'te başlatılan trafik güvenliği kampanyasına aittir.

DERNEK ÜYELERİMİZDEN HABERLER

Üyemiz Dr. Mehmet Doğu Karakaya, Uluslararası DevelopmentAid Platformunda Küresel Demografik Eğilimleri Değerlendirdi

Derneğimiz üyelerinden Dr. Mehmet Doğu Karakaya, uluslararası kalkınma kuruluşu DevelopmentAid tarafından hazırlanan "What do changing population trends mean for international development?" başlıklı uzman görüşleri derlemesinde yer aldı.

Küresel doğurganlık hızlarındaki gerilemenin ve nüfus yaşlanmasının kalkınma göstergelerine etkilerinin tartışıldığı yayında Karakaya; doğurganlıktaki keskin düşüşün yalnızca klasik demografik geçiş kuramıyla açıklanamayacağına dikkat çekerek; konut ve eğitime erişim maliyetleri, "yoğun ebeveynlik" dinamikleri, sandviç nesil üzerindeki yükler ve değişen yaşam pratiklerinin rolünü vurguladı.

Kalkınma politikalarının "kopyala-yapıştır" yaklaşımlarla kurgulanamayacağını belirten Karakaya, uzun dönemli yaşlı bakımı, nüfus erimesi (depopulation) ve göçün gelecekteki belirleyici etkilerine işaret etti.

Dernek olarak değerli üyemizi tebrik eder, uluslararası literatüre ve demografi alanına sunduğu katkılarının devamını dileriz.

Yayını okumak için:

<https://www.developmentaid.org/news-stream/post/210140/what-do-changing-population-trends-mean-for-international-development>

Yaşamın Sonunu Konuşmak: Fransa'da Ölmeye Yardım Yasası

Prof. Dr. Didem DANIŞ

Galatasaray Üniversitesi
didemdanis@gmail.com

Fransa'da uzun yıllardır tartışılan "ölmeye yardım" (aide à mourir) yasası, 18 Ağustos 2026'da oldukça tartışmalı bir parlamento sürecinin sonunda kabul edildi. Böylece Fransa, yaşamının son dönemindeki bazı hastalara belirli koşullar altında tıbbi yardımla yaşamlarını sonlandırma hakkı tanıyan Avrupa ülkeleri arasına katıldı.

Fransa bu konuda Avrupa'daki ilk örnek değil. Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve İspanya'da belirli koşullar altında hekimin hastanın yaşamını sonlandırdığı ötanaziye izin veriliyor. İsviçre'de ise ötanazi yasak olmakla birlikte, kişinin ölümcül maddeyi kendisinin aldığı yardımlı intihar uzun süredir yasal. Avusturya ve Almanya'da da belirli koşullarda intihara yardım (assistance au suicide) mümkün; İtalya'da ise uygulama çok daha sınırlı. Avrupa dışında Kanada, "Medical Assistance in Dying" (MAID) sistemiyle hem kişinin ilacı kendisinin aldığı hem de sağlık çalışanının uyguladığı modelleri kapsayan daha geniş bir düzenlemeye sahip. Dolayısıyla yaşamın sonuna ilişkin hukuki modeller; hastalığın niteliği, karar verme kapasitesi, ölümün yakınlığı ve sağlık çalışanlarının rolü bakımından ülkeden ülkeye önemli farklılıklar gösteriyor.

Fransa'daki yeni düzenlemeden yararlanabilmek için kişinin 18 yaşını doldurmuş, Fransız vatandaşı ya da ülkede düzenli ve istikrarlı biçimde ikamet ediyor olması gerekiyor.

Ayrıca yaşamı tehdit eden ağır ve tedavisi mümkün olmayan bir hastalığın ileri veya terminal aşamasında bulunması, tedaviye dirençli ya da kendisi açısından katlanılamaz bir acı çekmesi ve kararını özgür ve bilinçli biçimde ifade edebilmesi şart. Tek başına psikolojik acı yeterli kabul edilmiyor. İlke olarak ölümcül maddeyi kişinin kendisinin kullanması öngörülüyor; bunu fiziksel olarak yapamadığı durumlarda ise bir hekim veya hemşire devreye girebiliyor.

Fransa'da ölmeye yardım ve ötanazi konusundaki kamusal ve siyasal tartışmalar 1970'lerin ortalarında görünürlük kazandı. 1978'de Sol Radikal Parti senatörü Henri Caillavet'nin "Kendi Ölümünü Yaşama Hakkı" (Droit de vivre sa mort) başlıklı yasa teklifi, ötanazi ve tıbbi yardımlı ölümü ilk kez parlamento gündemine taşıırken, 1980'de kurulan Haysiyet İçinde Ölme Hakkı Derneği (Association pour le Droit de Mourir dans la Dignité - ADMD) meseleyi güçlü bir sivil toplum talebine dönüştürdü. Tartışmalar 2000'li yıllarda kamuoyunda geniş yankı uyandıran Vincent Humbert ve daha sonra Vincent Lambert vakalarıyla yeniden yoğunlaştı. Bu süreç hukuki çerçevede de önemli değişikliklere yol açtı: 2005 tarihli Leonetti Yasası aktif ötanazi yasağını korurken tedavinin gereksiz biçimde sürdürülmesini sınırlandırdı ve palyatif bakım ile

tedaviyi durdurma hakkını güçlendirdi; 2016 tarihli Claeys-Leonetti Yasası ise belirli koşullarda ölüm gerçekleşene kadar derin ve sürekli sedasyon hakkını tanıdı. 2020'li yıllarda "ötanazi" ve "yardımlı intihar" gibi daha kutuplaştırıcı kavramların yerine giderek "ölmeye yardım (aide à mourir) ifadesi öne çıktı. 2022'de başlatılan Yaşamın Sonuna İlişkin Yurttaş Konvansiyonu süreci de haklar, bakım ve bireysel özerklik tartışmalarını yeniden Parlamento gündemine taşıyarak 2026'daki düzenlemenin zeminini hazırladı.

François Ozon'un Her Şey Yolunda (2021) filmi bu tartışmayı somut ve insani bir hikâye üzerinden anlatır. Emmanuèle Bernheim'in 2013'te yayımlanan otobiyografik anlatısından uyarlanan filmde, geçirdiği felç sonrasında bağımsızlığını büyük ölçüde yitiren 85 yaşındaki André (André Dussollier), kızı Emmanuèle'den (Sophie Marceau) ölmesine yardım etmesini ister. Yardımlı ölümün o tarihte Fransa'da yasak olması nedeniyle aile, André'nin isteğini gerçekleştirebilmek için İsviçre'ye gitmek ve karmaşık bir hukuki ve idari süreci göze almak zorunda kalır. Film, maddi olanakları geniş bir aile içinde yaşanan bu zor kararın ötesinde, kişinin yaşamının sonu üzerinde ne ölçüde söz sahibi olabileceği ve bu tür bir seçimin ekonomik imkânlarla ne ölçüde bağlı olduğu sorularını da gündeme getirir.

Yaşamın Sonunu Konuşmak: Fransa'da Ölmeye Yardım Yasası

(devamı)

Prof. Dr. Didem DANIŞ

Galatasaray Üniversitesi

Beş yıl sonra kabul edilen yeni yasa, daha önce fiilen İsviçre'ye gidebilecek maddi ve sosyal kaynaklara sahip kişiler için mümkün olan bu seçeneğin, belirli koşullar altında Fransa'da da erişilebilir hale gelmesini sağladı.

Demografik yaşlanmanın hızlandığı ve kronik hastalıkların yaygınlaştığı günümüzde, Fransa'daki bu tartışmanın merkezinde farklı özerklik ve bakım anlayışları bulunuyor. Yasanın savunucuları, tıbbın artık acıyı gideremediği durumlarda kişinin yaşamının sonu üzerinde söz sahibi olmasını bireysel özerkliğin bir gereği olarak görüyor. Karşı çıkanlar ise özellikle palyatif bakım hizmetlerine erişimdeki eşitsizliklere dikkat çekerek, ölmeye yardımın gerçek bir "özgür seçim" sayılabilmesi için öncelikle herkesin nitelikli bakım ve destek seçeneklerine erişebilmesi gerektiğini savunuyor. Yaşlı, engelli ya da başkalarının bakımına bağımlı kişilerin kendilerini ailelerine veya topluma "yük" olarak hissetmelerinin yaratabileceği örtük baskı da başlıca kaygılardan biri.

Bu itirazın önemli bir boyutu palyatif bakıma erişimle ilgili. Fransa'da yılda yaklaşık 440 bin kişinin palyatif bakıma ihtiyaç duyduğu, ancak yaklaşık 190 bin kişinin bu hizmetten yararlanabildiği tahmin ediliyor.

Türkiye'de ise 2023 verilerine göre 437 palyatif bakım merkezinde 6.397 yatak bulunuyor. Her iki ülkede de mevcut kapasite ve erişim imkanları yaşlanan ve kronik hastalıklarla boğuşan nüfusun ihtiyaçlarının gerisinde kalırken, Fransa'da bu eşitsizlik, ölmeye yardım tartışmasının temel başlıklarından birini oluşturuyor.

Bitirirken, tüm bu tartışmaların özünde yatan o temel meseleye, haysiyet kavramına değinmek isterim. Monoteist dinlerin yaşamın kutsallığı ilkesiyle bu uygulamayı tümünden reddettiğini bir kenara bırakırsak; seküler çerçevede "haysiyet içinde ölme hakkı", yaşama nereden baktığımıza bağlı olarak iki farklı anlam kazanıyor.

Bir yaklaşım haysiyeti; kişinin gereksiz acılara maruz kalmadan, nitelikli bir palyatif bakım ve destekle yaşamını tamamlaması olarak tanımlıyor. Diğer yaklaşım ise bireysel özerkliğe odaklanarak, ölümün zamanı ve biçimi üzerinde söz sahibi olabilmeyi bu haysiyetin parçası sayıyor. Fransa'daki tartışmanın düğümü de burada atılıyor: Haysiyet, nitelikli bir bakım ve korunma hakkı mıdır; yoksa kendi ölümüne karar verebilme özgürlüğü mü? Bu nedenle kabul edilen yasa, yalnızca teknik bir "ölme hakkı" düzenlemesi değil; özerklik, bakım ve eşitsizlikler üzerine geniş bir toplumsal muhasebedir.

Ölmeye yardım ile ötanazi aynı şey mi?

Ötanazide, kişinin açık talebi üzerine ölümcül maddeyi bir hekim ya da başka bir sağlık çalışanı uygular. **Ölmeye yardım** (aide à mourir, assisted dying) ise daha geniş bir kavramdır: bazı modellerde ölümcül madde hastaya sağlanır ve kişi bunu kendisi alır; bazı düzenlemelerde ise kişi fiziksel olarak bunu yapamıyorsa sağlık çalışanı devreye girebilir. Fransa'daki yeni düzenleme de bu ikinci, daha kapsayıcı yaklaşımı benimser. Bu nedenle Fransız yasasını yalnızca "ötanazi yasası" olarak adlandırmak teknik olarak eksik kalır.

Nüfusbilim Alanında Dünyadan Haberler

The New Yorker'dan Uzun Ömür Araştırmalarına Eleştirel Bakış

Doç. Dr. Şebnem BEŞE CANPOLAT
Nüfusbilim Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

The New Yorker, 29 Haziran 2026 tarihinde yayımlanan Dhruv Khullar imzalı **"Something Is Very Wrong with Modern Longevity Science"** başlıklı yazısında, uzun yaşam ve yüz yaşını aşan nüfuslara ilişkin araştırmaların veri kalitesini tartışmaya açıyor. Yazı, özellikle Oxford Üniversitesi araştırmacısı Saul Justin Newman'ın uzun ömür kayıtlarına yönelik eleştirilerini ve yakında yayımlanacak *Morbid: Debunking Modern Longevity Science* kitabını ele alıyor.

Newman'ın temel iddiası, dünyanın en yaşlı insanların ilişkin bazı kayıtların hatalı yaş beyanları, eksik nüfus kayıtları, idari hatalar ve kimi durumlarda sosyal güvenlik sistemleriyle bağlantılı usulsüzlüklerden etkilenebileceği yönünde. Khullar, yaş bilgilerindeki küçük hataların özellikle çok ileri yaşlarda yapılan ölüm ve yaşam süresi analizlerini önemli ölçüde etkileyebileceğine dikkat çekiyor. Bu nedenle doğum ve ölüm kayıtlarının güvenilirliği yalnızca demografik araştırmalar açısından değil; emeklilik sistemleri, sağlık harcamaları, sigorta ve yaşlı nüfusa yönelik hizmetlerin planlanması açısından da önem taşıyor.

Yazıda ayrıca, olağanüstü uzun yaşamla ilişkilendirilen **"Mavi Bölgeler (Blue Zones)"** kavramı da eleştirel biçimde inceleniyor. Sardinya ve Okinawa gibi bölgelerdeki yüksek yaşam sürelerinin ne ölçüde yaşam tarzından, ne ölçüde kayıt sistemlerinin özelliklerinden kaynaklandığının yeniden değerlendirilmesi gerektiği tartışılıyor.

Khullar'ın yazısının nüfusbilim açısından belki de en dikkat çekici noktası ise uzun yaşamı yalnızca bireysel davranışlarla açıklamaya karşı çıkması. Gelir, eğitim, güvenli yaşam çevresi, temiz hava ve su, barınma koşulları ve güçlü toplumsal ilişkiler gibi sosyal koşulların yaşam süresi üzerindeki belirleyici rolünü hatırlatan yazı, uzun ömür tartışmasını bireysel "sağlıklı yaşam reçetelerinden" yeniden nüfus ve toplum düzeyine taşıyor.

Kaynak: Dhruv Khullar, "Something Is Very Wrong with Modern Longevity Science," *The New Yorker*, 29 Haziran 2026. <https://www.newyorker.com/magazine/2026/07/06/morbid-saul-justin-newman-book-review-eat-your-ice-cream-ezekiel-j-emanuel>

DÜNYA'NIN "MAVİ BÖLGELERİ": Sağlıklı ve Uzun Yaşam Merkezleri

Mavi Bölge (Blue Zone) Kavramı Nereden Geldi?

"Blue Zone" (Mavi Bölge) kavramının bilimsel kökeni Sardinya'daki olağanüstü uzun yaşam örüntülerini inceleyen demografik araştırmalara dayanıyor. Giovanni Mario Pes ve Michel Poulain, 2000 yılında Sardinya'da yüz yaşını aşan kişilerin yoğunlaştığı köyleri bir harita üzerinde mavi kalemle işaretledikleri alanı "Blue Zone" olarak adlandırdı. Kavram, bilimsel literatürde ilk kez 2004 yılında Poulain ve arkadaşlarının *Experimental Gerontology* dergisinde yayımlanan çalışmasında kullanıldı. Araştırmada, 1880-1900 arasında doğan nüfus üzerinden Sardinya'nın ortadoğu kesiminde olağanüstü uzun yaşamın yoğunlaştığı bir alan istatistiksel olarak tanımlandı.

Kavramın dünya çapında tanınması ise gazeteci ve National Geographic araştırmacısı Dan Buettner ile gerçekleşti. Buettner'in Kasım 2005'te National Geographic'te yayımlanan uzun yaşam araştırması Sardinya'nın yanı sıra Okinawa ve California'daki Loma Linda gibi toplulukları geniş bir okuyucu kitlesine tanıttı. Daha sonra Icaria ve Nicoya'nın da eklenmesiyle bugün yaygın biçimde bilinen beş Blue Zone çerçevesi oluştu. Kavramın ticari bir boyutu da bulunuyor. Buettner'in *The Blue Zones* adlı kitabı 2008'de yayımlandı; aynı dönemde Blue Zones LLC kuruldu ve Blue Zones bir ticari marka haline geldi.

2009'dan itibaren Blue Zones Project® adı altında kentlere ve topluluklara yönelik sağlık ve yaşam tarzı programları uygulanmaya başlandı. Günümüzde "Blue Zones", "Blue Zones Project" ve "Blue Zones Community" gibi ifadelerin bir bölümü tescilli marka ve sertifikasyon sistemlerinin parçası; model kitaplar, medya yapımları, danışmanlık, toplum programları ve sertifikasyon faaliyetleriyle de kullanılıyor. Blue Zones şirketi 2020'de ABD merkezli sağlık kuruluşu Adventist Health tarafından satın alındı.

Bilimsel kavram mı, marka mı?

Küçük harfle kullanılan *blue zone*, olağanüstü uzun yaşamın gözlendiği coğrafi alanları tanımlayan demografik bir kavram olarak doğmuştur. Blue Zones® ise zamanla bu kavramdan hareketle oluşturulan ticari marka, program ve sertifikasyon sistemini de ifade etmeye başlamıştır.

Dernek Üyemiz ve Geçmiş Dönem Başkanımız Prof. Dr. Sutay Yavuz Japonya'da Türkiye'nin Yaşlanma Politikalarını Anlattı

Derneğimizin üyeleri arasında yer alan Prof. Dr. Sutay Yavuz, Japonya'nın Ulusal Nüfus ve Sosyal Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü'nde (IPSS) düzenlenen seminerde "Navigating the Silver Wave: Türkiye's Response to Accelerated Aging" başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. Sunumunda Türkiye'nin demografik dönüşümünü ve yaşlanma politikalarını ele alan Yavuz, Enstitü Başkanı Dr. Hayashi Reiko ve kurum uzmanlarıyla da bir araya geldi.

Ziyareti kapsamında Prof. Dr. Yavuz; Japonya'nın uzun dönem bakım sisteminin temelini oluşturan Ulusal Transfer Hesapları, yabancı kökenli çocukların eğitim ve günlük yaşam deneyimleri ile engelli bireylerin toplumsal katılımına odaklanan araştırma ekipleriyle görüşmeler yaptı. Bu temaslarda söz konusu çalışmaların kapsamı, yöntemleri ve uygulama süreçleri hakkında bilgi alışverişinde bulunuldu.

DERNEK ÜYELERİMİZE ÇAĞRI: AKADEMİK FAALİYET VE HABER PAYLAŞIMLARI

Nüfusbilim Bülteni, derneğimizin bilimsel birikimini, akademik üretimini ve nüfusbilim alanındaki güncel gelişmeleri görünür kılmayı amaçlayan bir yayın olarak hayata geçirilmiştir. Bu doğrultuda, ilerleyen sayılarımızda dernek üyelerimizin akademik faaliyetlerine ilişkin haberlere de düzenli olarak yer vermek istiyoruz.

Bu kapsamda, dernek üyelerimizin;

- nüfusbilim alanında yürüttükleri araştırma projeleri,
- hakemli dergilerde yayımlanan makaleleri, kitap bölümleri ve raporları,
- ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum, çalıştay ve konferans katılımları,

- davetli konuşmalar, paneller, bilimsel toplantılar ve benzeri akademik etkinlikleri
- hakkındaki haber ve duyurularını bültenimizle paylaşmalarını memnuniyetle bekliyoruz.

Bültenimizde yer alacak içeriklerin;

- nüfusbilim alanı ile doğrudan ilişkili olması,
 - bilimsel temele dayanması ve doğrulanabilir bilgi içermesi,
 - kişisel görüş, bireysel değerlendirme veya ticari tanıtım niteliği taşıması,
 - toplumu kutuplaştırabilecek hassas içeriklerden uzak durması,
 - açık, saygılı, kapsayıcı ve anlaşılır bir dil ile hazırlanması
- beklenmektedir.

Bültenimizde yayımlanacak tüm içerikler, editoryal değerlendirme sürecinden geçirildikten sonra, derneğimizin yayın anlayışı doğrultusunda uygun görülen sayılarda yer alacaktır.

Dernek üyelerimizin akademik üretimleri ve bilimsel katkılarıyla zenginleşecek olan Nüfusbilim Bülteni'nin, nüfusbilim alanında bilgi paylaşımını ve görünürlüğü artıran ortak bir platform olmasını temenni ediyor; katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyoruz.

Nüfusbilim Derneği
Editörler Kurulu

Seçilmiş Demografik Göstergeler: Türkiye, AB-27 ve Dünya

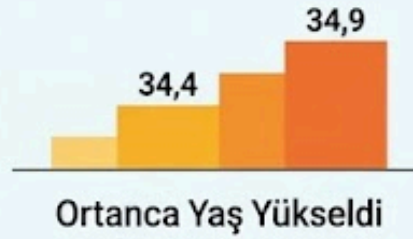
Seçilmiş Demografik Göstergeler: Türkiye, AB-27 ve Dünya

2025 Türkiye Demografi Raporu: Küresel ve Bölgesel Kıyaslama

Nüfus Yapısı ve Doğurganlık Karnesi

86.092.168 Kişi
Toplam Nüfus (Artışta)

Doğurganlık Hızı Kritik Eşiğin Altında

Dünya Ortalaması: 2,24

Yenilenme Düzeyi: 2,10 (Eşik)

Türkiye: 1,42

AB-27 Ortalaması: 1,34

Genç-Yaşlı Dengesi ve Göç Hareketliliği

Türkiye'nin Genç
Nüfus Oranı AB-27
Ortalamasının
Üzerinde

Yaşlı Nüfus Oranı
Dünya Ortalamasını
Geçti

2025 Net Göç Kaybı:
-9.387 Kişi

Türkiye
%14,8
(Genç Nüfus)

AB-27
Ortalaması
%10,7

Türkiye
%11,1
(Yaşlı Nüfus)

Dünya
Ortalaması
%10,4

Giden Nüfus:
403.216

Gelen Nüfus:
393.829

